

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

**privind sistarea procesului pentru controlul constituționalității
unor prevederi referitoare la efectuarea recensământului populației
și al locuințelor în anul 2014 din Programul lucrărilor statistice pe anul
2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014**

(Sesizarea nr. 8a/2014)

CHIȘINĂU

17 februarie 2014

2

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Petru RAILEAN, *judecători*,
cu participarea dnei Corina Popa, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 12 februarie 2014,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință închisă,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea deputaților în Parlament, dnii Mihai Gimpu, Valeriu Munteanu, Gheorghe Brega și dna Corina Fusu, depusă la Curtea Constituțională în data de 12 februarie 2014, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, pentru controlul constituționalității prevederii „*Efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în perioada 12-25 mai*” din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014.

2. Prevederile contestate vizează stabilirea de către Guvern a efectuării recensământului populației și al locuințelor în perioada 12-25 mai 2014.

3. Autorii sesizării au arătat că prin prevederile contestate Guvernul *de jure* a stabilit desfășurarea recensământului în perioada 12-25 mai 2014, contrar prevederilor Legii nr. 90 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, potrivit cărora acesta trebuie să aibă loc la 1 – 14 aprilie 2014.

4. Autorii sesizării consideră că normele contestate vin în contradicție cu dispozițiile articolului 102 alin. (2) din Constituție.

5. Prin decizia Curții Constituționale din 13 februarie 2014 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

6. În procesul examinării sesizării Curtea Constituțională a dispus de opinia comunicată de Președintele Republicii Moldova.

ÎN FAPT

7. La 26 aprilie 2012 Parlamentul a adoptat Legea nr. 90 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014.

8. Potrivit articolului 4 alin. (1) din legea menționată, recensământul se va desfășura în perioada 1–14 aprilie 2014.

9. La 21 decembrie 2012, pentru executarea prevederilor legale menționate *supra*, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 967 privind acțiunile de implementare a Legii nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, pct. 1 al căreia prevede că recensământul populației și al locuințelor se va efectua în perioada 1-14 aprilie 2014.

10. La 23 ianuarie 2014, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 39 cu privire la aprobarea Programului lucrărilor statistice pe anul 2014. La Capitolul VII, intitulat „*Lucrările, instituțiile responsabile și termenele de realizare*”, lit. A „*Lucrările și cercetările statistice realizate de Biroul Național de Statistică*”, pct. 1 „*Pregătirea și efectuarea Recensământului populației și al locuințelor (RPL) din anul 2014*”, subpunctul 3 din rubrica „*Denumirea lucrărilor (indicatorilor statistici elaborați)*” din acest Program, Guvernul a stabilit una din activități – **efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în perioada 12-25 mai.**

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

11. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

4

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 66
Atribuțiile de bază [ale Parlamentului]

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

[...]”

Articolul 72
Categoriile de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

[...]

(4) Legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.”

Articolul 96
Rolul [Guvernului]

„(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.”

Articolul 102
Actele Guvernului

„(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.

(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (M.O., 2003, nr. 208-210, art. 783) sunt următoarele:

Articolul 8
Ierarhia actelor normative

„(1) Ierarhia actelor normative se structurează în funcție de categoria acestora și de autoritatea publică competentă de a le emite.

(2) Categoriile de acte normative și limitele de competență privind emiterea lor sunt stabilite prin Constituția Republicii Moldova, prin Legea cu privire la Guvern, prin prezenta lege și prin alte acte normative.

(3) Actele normative de executare a legilor, hotărârilor sau ordonanțelor Guvernului se emit în conformitate cu normele care le dispun.”

5

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

13. Prevederile relevante ale Legii nr. 412-XV din 9 decembrie 2004 cu privire la statistica oficială (M.O., 2005, nr.1-4, art. 8) sunt următoarele:

Articolul 17
Tipurile de cercetări statistice

„(1) Cercetările statistice pot fi exhaustive și selective.

(2) Recensământul populației se organizează o dată la 10 ani și se efectuează în baza unei legi aparte.

(3) Recensămintele generale agricole, alte recensăminte se efectuează prin hotărâre de Guvern.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 (M.O., 2012, nr. 126-129, art. 407) sunt următoarele:

Articolul 4
Perioada de efectuare și data recensământului

„(1) Recensământul se va desfășura în perioada 1–14 aprilie 2014. În perioada de desfășurare a recensământului se efectuează înscrierea datelor și informațiilor despre populație și locuințe în chestionarele de recensământ, aprobate de Biroul Național de Statistică.

(2) Data recensământului reprezintă înregistrarea informației despre populație și locuințe conform situației de fapt existente la ora 00.00 din ziua de 1 aprilie 2014 și este considerată drept moment de referință al recensământului.”

Articolul 9
**Evaluarea calității, generalizarea datelor recensământului
și publicarea rezultatelor**

„(1) Evaluarea acoperirii populației și a locuințelor în recensământ și a calității datelor înregistrate se efectuează după încheierea acțiunii de recensare, precum și la etapa de procesare a datelor pe un eșantion reprezentativ de locuințe, gospodării și persoane, la nivelul țării.

(2) Generalizarea datelor recensământului se efectuează în modul și în termenele stabilite de Biroul Național de Statistică. Termenul-limită de publicare a rezultatelor finale nu va depăși 27 de luni de la momentul de referință al recensământului.

(3) Rezultatele recensământului sunt accesibile tuturor utilizatorilor și se diseminează conform prevederilor Legii nr.412-XV din 9 decembrie 2004 cu privire la statistica oficială.”

15. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 967 din 21 decembrie 2012 privind acțiunile de implementare a Legii nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din

6

**DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014**

Republica Moldova în anul 2014 (M.O., 2012, nr. 270-272, art. 1042) sunt următoarele:

„1. Recensământul populației și al locuințelor se va efectua în perioada 1-14 aprilie 2014, în conformitate cu art.4 al Legii nr.90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014.

2. Se aprobă Planul de acțiuni cu privire la organizarea și efectuarea recensământului populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 și procesarea informației obținute, conform anexei nr.1.

[...]”

Anexa nr.1
la Hotărârea Guvernului
nr.967 din 21 decembrie 2012

PLANUL DE ACȚIUNI
cu privire la organizarea și efectuarea recensământului populației și al locuințelor
din Republica Moldova în anul 2014 și procesarea informației obținute

Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Termenul de executare	Executorii
1	2	3	4
19.	Efectuarea vizitei preliminare în gospodăriile din sectorul repartizat pentru verificarea și actualizarea listei unităților de recenzare	30 și 31 martie 2014	Recenzorii
20.	Efectuarea recenzării populației și a locuințelor prin vizitarea fiecărei gospodării casnice și completarea chestionarelor de recensământ	1-14 aprilie 2014	Recenzorii
21.	Efectuarea controlului gradului de cuprindere și a calității datelor înregistrate în chestionarele de recensământ în gospodăriile selectate (ancheta de control postnumerare)	18-28 aprilie 2014	Recenzorii-controlori

16. Prevederile relevante ale Programului lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014 (M.O., 2014, nr. 24-26, art. 49), sunt următoarele:

**VII. Lucrările, instituțiile responsabile și
termenele de realizare**

**A. LUCRĂRILE ȘI CERCETĂRILE STATISTICE REALIZATE
DE BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ**

Nr. d/o	Denumirea lucrării (indicatorilor statistici elaborați)	Profilul elaborărilor	Periodicitatea	Termenul de prezentare a informației beneficiarilor (data sau în a câta zi după perioada de raportare)
1	2	3	4	5
1. Pregătirea și efectuarea Recensământului populației și al locuințelor (RPL) din anul 2014				

7

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

1.	Finalizarea proiectării instrumentarului de bază și auxiliar pentru RPL, achiziționarea bunurilor și serviciilor necesare RPL, pregătirea infrastructurii	pe țară	unică	-
2.	Pregătirea și desfășurarea campaniei de publicitate a RPL	pe țară	unică	-
3.	Efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în perioada 12-25 mai	în toate localitățile din țară	unică	-
4.	Pregătirea documentației de recensământ pentru prelucrarea automatizată, procesarea și crearea bazei de date a RPL	pe țară	unică	
5.	Diseminarea rezultatelor provizorii ale Recensământului populației și al locuințelor	pe țară, în aspect teritorial, pe medii, sexe etc	unică	decembrie

17. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 118 din 14 februarie 2014 cu privire la modificarea Programului lucrărilor statistice pe anul 2014 (M.O., 2014, nr. 42, art. 128) sunt următoarele:

„Capitolul VII din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 24-26, art. 49) se modifică după cum urmează:

la poziția 3 coloana 2, sintagma „12-25 mai” se substituie cu sintagma „1-14 aprilie”;

la poziția 5 coloana 5, cuvântul „decembrie” se substituie cu cuvântul „septembrie”.”

ÎN DREPT

18. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează, în esență, stabilirea de către Guvern a efectuării recensământului populației și al locuințelor în perioada 12-25 mai 2014.

19. Astfel, sesizarea se referă la elemente și principii constituționale, precum separația puterilor în stat și competența Guvernului la adoptarea actelor.

1. Argumentele autorilor sesizării

20. Autorii sesizării consideră că prin Hotărârea nr. 39 din 23 ianuarie 2014 cu privire la aprobarea Programului lucrărilor statistice pe anul 2014, care prevede efectuarea recensământului populației și al locuințelor în perioada 12-25 mai 2014, Guvernul și-a depășit atribuțiile și a încălcat astfel prevederile articolului 102 alin. (2) din Constituție.

2. Argumentele autorităților

21. În opinia Președintelui Republicii Moldova se menționează că Guvernul a stabilit efectuarea recensământului populației și al locuințelor pentru perioada 12-25 mai 2014, fără a modifica pct. 1 din Hotărârea sa nr. 967 din 21 decembrie 2012 privind acțiunile de implementare a Legii nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, care prevede că recensământul, potrivit art. 4 din această lege, se va desfășura în perioada 1-14 aprilie 2014. Prin urmare, două acte normative ale Guvernului reglementează diferit aceeași situație.

22. Potrivit șefului statului, având în vedere că perioada efectuării recensământului a fost fixată prin Legea nr. 90 din 26 aprilie 2012, rămâne în vigoare prevederea din Hotărârea Guvernului nr. 967 din 21 decembrie 2012. Prin urmare, prevederea contestată din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014, nu poate fi realizată, deoarece nu corespunde normelor legale și este nulă.

3. Aprecierea Curții

23. În conformitate cu decizia sa din 13 februarie 2014 (a se vedea § 5), Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

24. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputatul cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

25. Curtea reține că prerogativa cu care a fost învestită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

26. Curtea reține că prevederile contestate nu au mai fost obiect al controlului constituționalității.

27. După cum s-a menționat, obiectul controlului constituționalității îl constituie unele prevederi din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014, prin care Guvernul a stabilit efectuarea recensământului populației și al locuințelor în perioada 12-25 mai 2014.

28. Curtea reține că Republica Moldova, potrivit articolului 1 alin. (3) din Constituție, este un stat de drept, în care respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

29. O condiție primordială de realizare a obiectivelor fundamentale ale statului de drept constituie buna funcționare a autorităților publice, cu respectarea principiului separației și colaborării puterilor în stat.

30. Pentru buna funcționare a statului de drept, o importanță deosebită are separația și colaborarea dintre puterile statului, care ar trebui să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională.

31. Principiul separației și colaborării puterilor în stat presupune existența unui control reciproc, sub aspectul exercitării în conformitate cu legea a atribuțiilor lor specifice, în scopul evitării abuzurilor din partea unei sau altei puteri.

32. Articolul 6 din Constituție stabilește că în Republica Moldova puterile legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

33. Curtea menționează că autoritățile care reprezintă aceste trei puteri sunt investite cu anumite prerogative, potrivit prevederilor Constituției, nici una dintre ele neavând posibilitatea de a uzurpa atribuțiile celeilalte sau de a le transmite exercitarea acestora.

34. În acest sens, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr. 3 din 9 februarie 2012, a menționat:

„32. Conținutul și sensul teoriei separării puterilor (legislativă, executivă și judecătorească) prezumă un echilibru al puterilor și o independență relativă a acestora, un sistem de frâne, de balanțe și contrabalante, care ar influența reciproc autoritățile, nepermițându-le depășirea limitelor stabilite de Constituție în exercitarea atribuțiilor. [...]”

35. Astfel, Curtea menționează că divizarea funcțiilor în stat, sau, altfel spus, a puterii în legislativă, executivă și judecătorească, implică o colaborare și un control reciproc și, implicit, instituie principiul independenței acestora.

36. Totodată, îmbinarea mutuală a acestor trei puteri presupune că fiecare autoritate are un domeniu special și separat, decupat în putere publică, înzestrată cu arme defensive în raport cu celelalte puteri (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 1 octombrie 2013*).

37. Curtea menționează că, în calitate de exponent principal al puterii executive, Guvernul, potrivit prevederilor art. 96 coroborate cu dispozițiile art.102 alin.(2) din Constituție, asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice, având obligația de a se conduce după principiul separației puterilor. În virtutea acestui rol, Guvernul efectuează o activitate exclusiv executivă, principala sa atribuție fiind **organizarea și asigurarea executării legilor**, în care scop emite acte normative sub formă de hotărâri și dispoziții.

38. Actele normative, adoptate de către Guvern în temeiul și pentru executarea legilor, nu trebuie să contravină prevederilor acestora sau să le depășească.

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL 10
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

39. Astfel, Guvernul este obligat, în exercitarea prerogativelor sale, să respecte cu strictețe prevederile constituționale și legale.

40. Curtea, în Hotărârea nr. 23 din 6 septembrie 2013, a statuat următoarele:

„[...] principiul statului de drept (consfințit de art.1 din Constituție) impune ca abilitarea executivului de a adopta acte administrative într-un domeniu sau altul să fie suficient determinată și limitată prin lege, după conținut, obiect, scop, astfel încât intervențiile acestuia să fie previzibile și cuantificabile pentru cetățean, inclusiv în situația în care generează pentru el noi sarcini. [...]”

41. În context, Curtea menționează Hotărârea sa nr. 14 din 18 martie 1999 cu privire la interpretarea unor dispoziții din art. 94 alin. (2) și art. 102 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, în care a reținut următoarele:

„[...] Guvernul, potrivit dispozițiilor constituționale, adoptă hotărâri și dispoziții. Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor. Deci actele Guvernului, normele cuprinse în ele nu pot avea un caracter primar, ele sunt acte complementare, ce dezvoltă și concretizează dispozițiile legii.

[...] hotărârile Guvernului, ca acte ce emană de la o autoritate publică, prin natura lor sunt acte administrative de autoritate. Ele sunt emise (adoptate) în baza și în vederea executării legii pentru nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice.”

42. Curtea reține că Parlamentul, fiind unica autoritate legislativă a statului, în virtutea dispozițiilor articolelor 66 lit. a) și 72 alin. (4) din Constituție, adoptă legi ordinare, care intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.

43. Curtea constată că **principiul legalității**, ca un element al statului de drept, proclamat în articolul 1 alin. (3) al Constituției, determină o abilitare limitativă a executivului în scopul realizării spiritului legii, fapt ce rezultă din principiul separării puterilor.

44. Pornind de la faptul că procesul de legiferare este o prerogativă exclusivă a Parlamentului, acesta își determină de sine stătător sfera raporturilor sociale care necesită a fi reglementate prin lege.

45. Potrivit articolului 17 alin. (2) din Legea cu privire la statistica oficială, *recensământul populației* se organizează o dată la 10 ani și *se efectuează în baza unei legi aparte*. Alin. (3) al acestui articol prevede că recensămintele generale agricole, alte recensăminte se efectuează prin hotărâre de Guvern.

46. *Recensământul* reprezintă o observare statistică totală, de regulă periodică, care constă în înregistrarea exhaustivă a unei mari colectivități de pe un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă de timp, pe baza unui program complex de cercetare, cu personal special de înregistrare, în scopul cunoașterii aspectelor concrete cantitative, care caracterizează fenomenul respectiv, la un anumit moment.

47. *Recensământul populației* reprezintă înregistrarea oficială (la intervale regulate de timp) a populației și a locuințelor la nivel național,

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL 11
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

regional și a fiecărei localități din țară, împreună cu un număr selectat de caracteristici demografice și sociale ale populației și ale condițiilor de trai (art. 3 din Legea nr. 90 din 26 aprilie 2012), fiind o activitate care determină elaborarea de politici demografice și sociale.

48. Pornind de la importanța datelor **recensământului populației**, care sunt indispensabile în asigurarea dezvoltării Republicii Moldova și servesc drept punct de pornire în elaborarea politicilor demografice, sociale și economice, care ar răspunde necesităților populației, precum și pentru buna funcționare a administrației publice centrale și locale și determinarea perspectivelor de dezvoltare socială și economică, organizarea acestui tip de recensământ ține de competența Parlamentului.

49. În acest sens, în scopul formării resurselor informaționale privind numărul populației țării, repartizarea ei teritorială corespunzător caracteristicilor demografice, socioeconomice, naționale și lingvistice, nivelul de instruire, precum și privind fondul de locuințe și condițiile de trai ale populației, Parlamentul a adoptat Legea nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, în care a stabilit că **recensământul se va efectua în perioada 1-14 aprilie 2014** (art. 4 alin. (1)).

50. La 21 decembrie 2012, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 967 privind acțiunile de implementare a Legii nr. 90 din 26 aprilie 2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, reiterând în pct. 1 al acesteia că recensământul populației și al locuințelor se va efectua în perioada 1-14 aprilie 2014.

51. La 23 ianuarie 2014, în scopul asigurării ministerelor, altor autorități administrative centrale, autorităților administrației publice locale, precum și altor utilizatori cu informație statistică economică, socială și demografică relevantă, autentică și comparabilă la nivel internațional, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 39 cu privire la aprobarea Programului lucrărilor statistice pe anul 2014.

52. În Capitolul VII al acestui Program intitulat „*Lucrările, instituțiile responsabile și termenele de realizare*”, la poziția 3, Guvernul a stabilit una din activități - **efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în perioada 12-25 mai**.

53. Prin urmare, adoptând prevederile contestate din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, Guvernul a decis efectuarea recensământului populației, deși aceasta ține de competența exclusivă a Parlamentului.

54. Curtea reiterează că Legea Supremă nu abilitază Guvernul cu dreptul de a stabili norme primare în acele domenii ale relațiilor sociale care necesită reglementare legislativă. Actele Guvernului, potrivit articolului 102 alin. (2) din Constituție, se emit pentru organizarea executării legilor.

55. În Hotărârea nr. 18 din 21 octombrie 2008, Curtea a relevat:

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL 12
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

„[...] Adoptate în baza și în executarea legii, hotărârile Guvernului au forță juridică inferioară legii și nu o pot contrazice sau depăși.

[...] hotărârile Guvernului sunt acte subsecvente legii, se emit în scopul concretizării, executării corecte și efective a acesteia, normele cuprinse în hotărâri nu pot avea caracter primar, nu pot modifica cadrul stabilit prin actul legislativ, executivul neavând competență normativă primară [...].”

56. Prin urmare, hotărârile Guvernului nu pot conține norme juridice primare, nu pot stabili norme generale și obligatorii care exced cadrului legal. Acestea trebuie să fie subsecvente legilor adoptate anterior de Parlament.

57. Curtea menționează că textul contestat conține norme primare, care pot fi stabilite numai prin lege.

58. Astfel, Curtea apreciază că la adoptarea prevederilor cuprinse în Capitolul VII lit. A pct. 1 subpunctul 3 din rubrica „*Denumirea lucrării (indicatorilor statistici elaborați)*” din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014, care stabilesc ***efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în perioada 12-25 mai 2014***, Guvernul și-a depășit atribuțiile prevăzute de normele constituționale, care stipulează expres că hotărârile Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor, și a comis o ingerință în activitatea Parlamentului prin stabilirea perioadei de efectuare a recensământului populației și al locuințelor.

59. Totodată, Curtea menționează că la 14 februarie 2014, în procesul examinării sesizării de către Curtea Constituțională, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 118 cu privire la modificarea Programului lucrărilor statistice pe anul 2014 (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 42 din 17 februarie 2014, art. 128), prin care în Capitolul VII al acestui Program, poziția 3, coloana 2, a substituit sintagma „12-25 mai” cu sintagma „1-14 aprilie”.

60. Prin urmare, Curtea reține că, prin repararea de către Guvern a erorii care a constituit obiectul controlului constituționalității, critica de neconstituționalitate a fost rezolvată, motiv pentru care, în conformitate cu articolul 60 lit. d) din Codul Jurisdicției Constituționale, dispune sistarea procesului.

Pentru aceste motive, în temeiul articolelor 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 60 lit. d), 61 alin. (1) și 64 din Codul Jurisdicției Constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. ***Se sistează*** procesul pentru controlul constituționalității prevederii „*Efectuarea Recensământului populației și al locuințelor pe teren în*”

13

DECIZIE PRIVIND SISTAREA PROCESULUI PENTRU CONTROLUL
CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI REFERITOARE LA EFECTUAREA
RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR ÎN ANUL 2014 DIN
PROGRAMUL LUCRĂRILOR STATISTICE PE ANUL 2014, APROBAT PRIN
HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 39 DIN 23 IANUARIE 2014

perioada 12-25 mai” din Programul lucrărilor statistice pe anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 39 din 23 ianuarie 2014.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
DCC nr. 3 din 17 februarie 2014
Dosarul nr. 8a/2014*